MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
ANTHONY ELLUL

Seduta tad-29 ta' Lulju, 2013

Citazzjoni Numru. 137/2012

Montaldo Insurance Agency Limited a nom u in rapprezentanza tas-socjeta Chartis Europe Limited

Vs

Christian Bugeja

Permezz ta' rikors guramentat prezentat fid-9 ta' Frar 2012 l-attrici ppremettiet:-

1. Fis-6 ta' Awissu 2010 l-attrici harget polza ta' assigurazzjoni flimkien mac-certifikat relattiv favur Christian Bugeja fir-rigward tal-vettura DAD 044.

2. Fid-29 ta’ Marzu 2011 l-attrici harget polza flimkien mac-certifikat relattiv favur l-istess konvenut fuq il-vettura OLI 477.
3. Il-vettura OLI 477 kienet involuta f’incidenti tat-traffiku li sehhu fit-13 ta’ April 2011, 18 ta’ April 2011, filwaqt li l-vettura DAD 044 kienet involuta f’incident li sehh fid-19 ta’ April 2011. Kull darba kienet qeghda tinstaq minn Donna Stone.
4. Ricentement l-attrici saret taf li Christian Bugeja u Donna Stone gew misjuba hatja ta’ reati b’sentenza tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta’ Gudikatura Kriminali tas-6 ta’ April 2011. Jirrizulta wkoll li b’sentenza ohra tat-23 ta’ April 2009, Bugeja kien kundannat ghall-piena ta’ tlett xhur prigunerija sospizi ghal sentejn fir-rigward ta’ reati ohra.
5. Il-konvenut m’gharrafx lill-attrici bis-sentenza tat-23 ta’ April 2009 meta mtlew il-proposal forms. Fil-fatt wiegeb fin-negattiv ghad-domanda espressa dwar jekk hu, jew xi persuna li kienet ser issuq il-vettura relattiva, kienux instabu hatja ta’ reat fil-hames snin ta’ qabel.
6. In-nuqqas jikkostitwixxi qerq u/jew habi ta’ fatt sostanzjali u/jew rapprezentazzjoni ta’ fatt li kien falz f’xi partikolarita’ sostanzjali. Ghalhekk hemm lok li l-polza tigi annullata sabiex b’hekk l-attrici ma tkunx iktar responsabbli taghmel tajjeb ghal kumpens likwidat favur terzi.
7. F’kull kaz il-konvenut naqas milli jezercita l-uberrima fides rikjesta mil-ligi.
8. Il-konvenut intalab jaghti lura c-certifika tal-assigurazzjoni pero baqa’ inadempjenti.

Ghaldaqstant il-qorti hi mitluba sabiex:-

1. Tiddikjara l-poloz ta’ assikurazzjoni li jkopru l-uzu tal-vetturi bin-numri DAD 044 u OLI 477, inhargu b’qerq u/jew habi ta’ fatt sostanzjali u/jew rapprezentazzjoni ta’ fatt li kien falz f’xi partikolarita’ sostanzjali u/jew li fi kwalunkwe kaz l-intimat Christian Bugeja naqas milli jezercita kemm qabel u kif ukoll wara l-hrug tal-imsemmija polza tal-assigurazzjoni l-uberrima fides rikjesta mil-ligi.

2. Tiddikjara li l-poloz ta’ assikurazzjoni gew validament kancellati *ab initio* skond il-kundizzjonijiet tal-polza u skond il-ligi b’tali mod illi s-socjeta esponent ma tkunx aktar obbligata illi taghmel tajjeb ghal kwalunkwe kumpens likwidat favur terzi.
3. Tordna lill-intimat Christian Bugeja sabiex jirritorna c-certifikat originali tal-assigurazzjoni rispettivi mahrugin u kkonsenjati lill-konvenut, jew jekk jirrizultaw mitlufin li jaghti dikjarazzjoni mahlufa lill-attrici.

Ghalkemm il-konvenut gie notifikat ma wegibx u ma kienx prezenti ghas-seduti.

B’digriet moghti fis-7 ta’ Mejju 2012 (fol. 31) il-qorti laqghet it-talba tal-Fond ghal Protezzjoni u Kumpens sabiex jintervjeni fil-kawza. Il-Fond ghamel riferenza ghat-tieni talba tar-rikors guramentat li taqra:

“2. Tiddikjara li l-istess poloz tal-assikurazzjoni rispettivi gew ghalhekk validament kancellati ab initio skond il-kundizzjonijiet tal-istess polza u skond il-ligi b’tali mod li s-socjet esponent ma tkunx aktar obbligata illi taghel tajjeb ghal kwalunkwe kumpens likwidat favur terzi.”.

Il-qorti semghet il-provi u rat l-atti li jinkludu nota ta’ sottomissjonijiet tal-attrici u l-intervenut fil-kawza.

Hu evidenti li l-ghan wara din il-kawza hu sabiex l-attrici tevita mill-taghmel tajjeb ghall-hlas ta’ kumpens fl-eventwalita’ li, fil-kazijiet civili dwar l-incidenti tat-traffiku li jissemmew fir-rikors guramentat, is-sewwieq tal-vetturi assigurati maghha jigi ddikjarat li kien responsabbli. Azzjoni kontemplata fl-Artikolu 10(3) tal-Kap. 104.

It-tezi tal-Fond giet spjegata f’nota prezentata fl-10 ta’ Mejju 2012 (fol. 33):-

“Illi din t-talba hija infondata fil-fatt u fid-dritt u ghandha tigi michuda stante illi s-socjeta attrici hija obbligata fil-ligi li thallas id-danni lit-terzi anki jekk jirrizulta illi l-poloz minnha mahrugin ghar-rigward tal-vetturi in kwistjoni ttiehdu bil-

habi ta' fatt materjali kif allegat mis-socjeta attrici. Tant hu hekk illi r-Regolament 2492)(b) ta' l-Avviz Legali 435 ta' l-2003 jistipula illi "assiguratur huwa l-assiguratur koncernat minkejja illi l-assigurazzjoni kienet inkisbet bi frodi, bl-ghoti ta' informazzjoni hazina, bil-habi ta' fatti materjali, jew bi zball" u ghalhekk l-assiguratur jibqa' obbligat li jhallas lil terzi bhala l-insurer concerned.

Illi apparti minn hekk il-gudizzju mhux integru billi l-persuni li lilhom is-socjeta attrici qed tippretendi li ma thallasx id-danni kkawzati mill-vetturi minnha assigurati ma humiex parti fil-kawza, u ghalhekk id-dikjarazzjoni li qed tippretendi li tiehu s-socjeta` attrici permezz tat-tieni talba attrici hija legalment insostenibbli u ghandha tigi michuda minn dina l-Onorabbli Qorti.".

Fil-qosor il-fatti huma:

1. Christian Bugeja ffirma *proposal form* datata 6 ta' Awissu 2010 biex tinhareg polza ta' assikurazzjoni fir-rigward tal-vettura DAD 044.
2. Fil-proposal hemm domanda 6(c) li taqra: *"Have you or any person who to your knowledge will drive, been convicted of any offence during the past 5 years ?"*. It-twegib hi *"No"*.
3. Fid-29 ta' Marzu 2011 mela *proposal form* ohra fir-rigward tal-vettura OLI 477.
4. Il-kumpannija attrici harget polza ta' assikurazzjoni fuq iz-zewg vetturi fuq imsemmija.
5. Wara l-hrug tal-poloz l-attrici saret taf[1] li b'sentenza tat-23 ta' April 2009 fil-kawza **Il-Pulizija vs Christian Bugeja** il-konvenut kien instab hati li fil-11 ta' Ottubru 2008:

---

[1] David Debono, manager mal-kumpannija attrici, spjega li: *"F'dan il-kaz skoprejna illi Christian Bugeja kien recediv wara li ttiehdu passi kriminali kontra l-istess Christian Bugeja fir-rigward ta' l-incident datat 19/4/2011. Fl-ewwel seduta meta giet moqrija l-akkuza saret referenza wkoll ghal fatt illi Christian Bugeja kien recediv, b'sentenza moghtija mill-qorti tal-magistrati (Mag. Saviour Demicoli datat 23/4/2009). Meta rajna l-fedina penali u d-decizjoni tal-qorti fuq Christian Bugeja sibna li Christian Bugeja kien misjub hati, immultat u inoltre skwalifikat ghall-sena mil-licenzja tas-sewqan."* (fol. 38).

(a) saq il-vettura Mercedes Benz C180 minghajr ma kienet licenzjata mill-Awtorita' dwar it-Trasport ta' Malta.
(b) saq il-vettura minghajr ma kienet koperta b'polza ta' assikurazzjoni dwar ir-riskji ta' terzi persuni.
(c) saq il-vettura u ghamel uzu minn marka ta' registrazzjoni xort'ohra minn dik moghtija mill-Awtorita dwar it-Trasport ta' Malta u ghamel uzu minn pjanci bin-numru KAE 969 li jappartjenu lill-vettura Ford Escort.
(d) Ghamel uzu minn licenzja ta' vettura HAF 885 mahruga mill-Awtorita dwar it-Trasport ta' Malta ghal fuq vettura ta' Mercedes Benz 200 li hi differenti minn dik li kien qieghed isuq.

Fuq ammissjoni ta' Bugeja l-qorti sabitu hati u kkundannatu ghall-piena karcerarja ta' tlett xhur sospiza ghal sentejn u multa ta' Ewro 650. Inoltre skwalifikatu milli jkollu licenzja ghall-perjodu ta' tnax-il xahar.

6. Il-vettura OLI 477 kienet involuta fi tlett incident tat-traffiku, 13 ta' April 2011, 18 ta' April 2011 u 19 ta' April 2011 meta kienet qeghda tinstaq minn certu Donna Stone. Fl-atti m'hemmx taghrif dwar jekk tezistix xi relazzjoni bejn il-konvenuta u Donna Stone.

7. Fl-atti hemm prova li dwar l-incident tad-19 ta' April 2011 bdew proceduri ta' arbitragg. M'hemmx provi li hemm proceduri pendenti dwar l-incidenti l-ohra.

Fl-ewwel lok l-attrici ma pprezentatx kopja tal-kondizzjonijiet tal-polza ta' assikurazzjoni. Ghalhekk ir-riferenza ghalihom fir-rikors guramentat baqa' ma giex ipprovat fhix kienu jikkonsistu.

Skond l-Artikolu 10(3) tal-Ordinanza dwar l-Assigurazzjoni ta' Vetturi bil-Mutur ghar-Riskji ta' Terzi Persuni:

"Ebda somma ma jkollha tithallas mill-assiguratur awtorizzat taht id-disposizzjonijiet ta' qabel ta' dan l-artikolu, jekk, f'kawza mibdija qabel, jew fi zmien tliet xhur wara, li jinbeda l-procediment li fih tkun giet moghtija s-sentenza, hu jkun ha dikjarazzjoni illi, apparti mid-disposizzjonijiet tal-polza, huwa ghandu jedd li jannullaha minhabba li kienet ittiehdet bil-habi ta' fatt sostanzjali jew billi gie rapprezentat fatt li kien falz f'xi partikolarita'

sostanzjali, jew, jekk ikun annulla l-polza ghal dik ir-raguni, illi kellu jedd li jaghmel hekk apparti mill-kondizzjonijiet taghha.”.

Fl-istess provvediment jinghad li *“sostanzjali”*:

“tfisser ta’ xorta tali li tinfluwenza d-decizjoni ta’ assiguratur prudenti meta jigi biex jara jekk ghandux jiehu r-riskju, u, f’dan il-kaz, b’liema premium u taht liema kondizzjonijiet……”.

Fil-*locus classicus* ***Carter vs Boehm*** (1766), Lord Mansfield osserva:-

“Good faith forbids either party by concealing what he privately knows, to draw the other into a bargain, from his ignorance of that fact, and his believing the contrary… The reason of the rule which obliges parties to disclose, is to prevent fraud, and to encourage good faith. It is adapted to such facts as the very nature of the contract; which one private knows, and the other is ignorant of, and has no reason to suspect.”.

Fil-fehma tal-qorti s-sentenza tad-23 ta’ April 2009 kienet fatt sostanzjali (*material fact*) u l-konvenut kellu dmir li jgharraf lill-kumpannija assiguratrici[2]. Li persuna tinstab hatja tal-imputazzjonijiet fuq imsemmija u sahansitra giet sospiza milli jkollha licenzja ghall-perjodu ta’ sena, huma fatti rilevanti ghall-kumpannija assiguratrici meta tigi biex tiddeciedi ghandix tiehu r-riskju u fl-affermattiv taht liema kondizzjonijiet. Dan hu kaz fejn hu evidenti li l-assigurat ma kellux rispett lejn l-osservazzjoni ta’ regolamenti tat-traffiku bazici, cjoe’ li meta ssuq vettura ghandha tizgura li tkun licenzjata u koperta minn polza ta’ assigurazzjoni abbinat mal-fatt li l-assigurat ghamel uzu minn pjanca ta’ registrazzjoni u licenzja falza. Cirkostanzi li jxejnu l-affidabilita’ tieghu. Dan apparti l-iskwalifika mil-licenzja li meta saret l-ewwel proposal form tas-6 ta’ Awissu 2010 kienet ilha tlett xhur biss li spiccat. Ghal din il-qorti dan hu kaz ovvju fejn *prudent insurer* jew ma kienx jaccetta li

[2] Dwar x’inhu fatt sostanzjali (material fact) ara per ezempju s-sentenza tal-Prim’Awla (Imhallef T. Mallia) fil-kawza **Calicidon Vella vs GasanMamo Insurance Agency Limited nomine** tas-7 ta’ Marzu 2008.

johrog polza fuq il-vettura jew jaghmel kondizzjonijiet differenti.

Hu biss dwar incident wiehed (19 ta' April 2011) li ngiebet prova li bdew proceduri ta' arbitragg fis-26 ta' Jannar 2012 (fol. 94)[3]. Pero' m'hemmx prova li l-attrici tat l-avviz kontemplat fil-proviso tal-Artikolu 10(3) tal-Kap. 104.

Madankollu hemm l-aspett l-iehor sollevat mill-intervenut, cjoe' dwar jekk it-tieni talba tistax tintlaqa'. L-Artikolu 10(3) tal-Kap. 104 jipprovdi li l-assikurazzjoni ma jkollix obbligu li thallas lill-persuna danneggata, jekk tinghata dikjarazzjoni li ghandha l-jedd li tannulla l-polza ta' assikurazzjoni:

"…… minhabba li kienet ittiehdet bil-habi ta' fatt sostanzjali jew billi gie rapprezentat fatt li kien falz f'xi partikolarita' sostanzjali, jew, jekk ikun annulla l-polza ghal dik ir-raguni, illi kellu jedd li jaghmel hekk apparti mill-kondizzjonijet taghha.".

Ghal dak li jirrigwarda l-Avviz Legali 435 tal-2003, is-segwenti hu rilevanti:

i. ***"Assiguratur koncernat"*** *tfisser dak l-assiguratur li kien fiz-zmien ta' l-incident li kkawza ir-responsabbilta' civili qieghed jipprovdi assigurazzjoni kontra responsabbilta' bhal din ghar-rigward tal-vettura li b'kawza ta' l-uzu taghha giet inkorsa r-responsabbilta* (Regolament 24). Fil-kaz taghha il-kumpannija attrici.
ii. Ghalkemm polza ta' assikurazzjoni tkun inkisbet *"…. Bi frodi, bl-ghoti ta' informazzjoni hazina, bil-habi ta' fatti materjali, jew bi zball."* , l-attrici xorta hi assiguratur koncernat (ara Regolament 24(2)).
iii. Wahda mill-kondizzjonijiet sabiex il-Fond ikun responsabbli jaghmel tajjeb ghad-danni li jsofri t-terz, hu li ma jkunx hemm *"assiguratur koncernat"* (Regolament 25).

[3] **Middlesea Insurance plc kif surrogata fid-drittijiet tal-assigurata taghha l-kumpannija F.A. Limited, sija bil-polza u bil-Ligi vs Donna Marie Stone** (Rif. M3002/2012).

L-ghan wara assikurazzjoni obbligatorja ta' vetturi kienet biex tipprotegi lill-vittmi ta' incidenti tat-traffiku billi jigi accertat li hemm il-flus biex jithallas kumpens suppost fi zmien ragonevoli. L-Ingilterra hemm dak li jirreferu ghalih bhala **Article 75** li jifforma parti mill-*Memorandum and Articles* tal-MIB (*Motor Insurer's Bureau*). Jezisti ftehim bejn il-Motor Insurers Bureau u l-Gvern li fejn fiz-zmien tal-incident kien hemm polza ta' assikurazzjoni, irrispettivament jekk *"… the insurance has been obtained by fraud, misrepresentation, non-disclosure of material facts, or mistake"*, il-Bureau ma taghmilx tajjeb ghad-danni tat-terz u ghandha thallas il-kumpannija assiguratrici li maghha kienet assigurata l-vettura fi zmien tal-incident. F'dan il-kuntest f'rapport tal-Law Commission and the Scottish Law Commission[4] ta' Dicembru 2009, inghad:

"9.26. Section 152(2)[5] *has a long history. It was included in the legislation when compulsory motor insurance was first introduced in 1934. At that time, the section meant that third parties would be denied payment in the event of a non-disclosure. Today, however, the practical effect of section 152(2) is much less than first appears. This is because third parties are given a further level of protection through the Motor Insurance Bureau (MIB). The MIB scheme ensures that third parties are paid, even if the driver was uninsured or had misrepresented a relevant fact.*

9.27. Under an agreement between the MIB and the Government, the MIB compensates the victims of uninsured drivers where there is no other insurer to meet the claim. However, where a policy has been avoided, the MIB does not meet the claim directly. Instead, under Article 75 of the MIB's Articles of Association, the liability is passed back from the MIB to the insurer who has avoided the policy. In other words the original insurer is required to step into the shoes of the MIB. It becomes an "Article 75 insurer@.

[4] *Consumer Insurance Law: Pre-Contract Disclosure and Misrepresentation* (ara website: lawcomission.justice.gov.uk).
[5] Tar-Road Traffic Act, li hi l-ekwivalenti ghall-Artikolu 10(3) tal-Kap. 104.

9.28. Thus in most cases there is little point in an insurer using section 152(2) to avoid a policy. Even if the insurer succeeds in avoiding liability under the Road Traffic Act, it will simply have to pay the claim under Article 75. Section 152(2) only becomes useful to an insurer when there is another insurer in the frame to meet the third party's claim……" (pagni 117)

Ghalhekk ifisser li l-Bureau ma thallasx danni fejn fiz-zmien tal-incident kien hemm polza ta' assikurazzjoni mahruga skond il-ligi, u dan irrispettivament jekk kienx hemm bazi li l-assiguratur jitlob li tigi annullata. F'paragrafu tlieta (3) tal-Memorandum jinghad:

"(a) If a Road Traffic Act judgment is obtained the Article 75 Insurer will satisfy the original judgment creditor if and to the extent that the judgment has not within seven days of the execution date been satisfied by the judgment debtor".

F'Malta din il-materja hi regolata minn ligi sussidjarja (Avviz Legali 435 tal-2003, *Regolament ta' l-2003 dwar il-Fond ghall-Protezzjoni u Kumpens*), ghalkemm m'hemmx provvediment identiku ghall-paragrafu tlieta (3). Mir-regolament 25 hu evidenti li l-hsieb kien li Fond jaghmel tajjeb ghad-danni fejn m'hemmx *insurer concerned*, ezempju meta ma tezistix polza ta' assikurazzjoni. Il-qorti hi tal-fehma li meta saru r-regolamenti qatt ma seta' kien il-hsieb li min kien assigurat taht polza li tkun giet annullata taht l-Artikolu 10(3) tal-Kap. 104 jibqa' skopert ghad-danni li jsofri fl-eventwalita' li ma jirnexxilux jithallas minghand min ikkaguna l-hsara. Minn qari tar-regolament 24 u 25 il-qorti tifhem li fejn ma jaghmilx tajjeb il-Fond, ir-responsabbilta' taqa' fuq l-assiguratur koncernat. Kieku kien mod nigu fis-sitwazzjoni assurda li fejn polza tigi annullata taht l-Artikolu 10(3) tal-Kap. 104 id-danneggat jibqa' lampa stampa jekk ma jirnexxilux jirkupra d-danni minghand il-persuna li kkagunatlu l-hsara. Min-naha l-ohra d-danneggat ikollu rimedju fejn qatt ma ezistiet polza jew f'kaz fejn jibqa' mistur min ikkaguna l-hsara (ezempju *hit-*

and-run)[6]. Jidher li din il-parti tal-Avviz Legali 435 tal-2003 giet introdotta f'Malta b'applikazzjoni ta' *Article 75* li hemm l-Ingilterra, li hu ntiz sabiex jipprotegi l-Fond ghaliex inkellha jkollu iktar talbiet ghall-hlas ta' kumpens u jizgura li vittmi ta' incidenti tat-traffiku jigu kkumpensati.

F'dan ix-xenarju hu ghalhekk fl-interess tal-kumpanniji ta' assikurazzjoni li jiehdu l-mizuri mehtiega sabiex jizguraw li jigbru t-taghrif kollu li hemm bzonn qabel johorgu polza ta' assikurazzjoni u b'hekk jevitaw milli jesponu ruhhom ghal riskji oghla. Hi facli ghall-assikurazzjoni li taddotta atteggjament passiv u tibbaza ruhha biss fuq dak li jghidilha l-klijent. Pero' l-messagg ghandu jkun car. Meta taghmel hekk tkun qeghda taghmel hekk liberament u ma tistax tevita r-responsabbilta' fl-eventwalita' li terz isofri danni minhabba negligenza tal-assigurat taghha. Fejn hemm terzi involuti, f'poloz ta' assikurazzjoni ta' vetturi il-kumpanniji assiguratrici ma jistghux jibqghu jinhbew wara l-principju tal-*uberrima fidei* meta. Principju li japplika fir-relazzjoni interna bejn l-assigurat u l-kumpannija ta' assikurazzjoni, izda t-terz ma jistax jigi ppregudikat.

Ghal dawn il-motivi l-qorti tiddeciedi l-kawza billi:-

1. Tiddikjara li l-polza ta' assigurazzjoni li tkopri l-vetturi DAD 044 u OLI 477 mahruga mill-attrici fis-6 ta' Awissu 2010 u 29 ta' Marzu 2011 inhargu b'rapprezentazzjoni ta' fatt li kien falz f'partikolarita' sostanzjali.

2. Tiddikjara li l-attrici ghandha dritt thassar il-polza ghal dak li jikkoncerna r-relazzjoni interna bejnha u l-konvenut Bugeja, b'dan li tichad it-talba tal-

[6] Jigi rilevat li skond Artikolu 11 tad-Direttiva 2009/103 tal-Unjoni Ewropea: "*In the event of a dispute between the body referred to in Article 10(1) and the civil liability insurer as to which must compensate the victim, the **Member States shall take the appropriate measures so that one of those parties is designated to be responsible in the first instance for paying compensation to the victim without delay.***". Bis-sahha ta' din id-direttiva hu evidenti li l-persuna danneggata trid tithallas minghand xi hadd. **Direttiva li tiggarantixxi hlas tad-danni lid-danneggat**. Il-qorti m'ghandix triq ohra ghajr li tinterpreta r-regolamenti tal-Avviz Legali 435 tal-2003 f'dan is-sens [ara l-kaz ta' **Marleasing** (1990)], cjoe' li fejn skond ir-regolamenti l-Fond m'ghandux obbligu li jaghmel tajjeb ghad-danni, id-dmir jaqa' fuq l-assiguratur koncernat.

attrici sabiex tiddikjara li: *"[….] s-socjeta esponenti ma tkunx aktar obbligata illi taghmel tajjeb ghal kwalunkwe kumpens likwidat favur terzi."*. Il-qorti qeghda taghmilha cara li dak li qieghed jinghad jolqot biss ir-relazzjoni guridika bejn il-partijiet ta' din il-kawza u bl-ebda mod m'ghandu jiftiehem li qieghed ittellef lil xi terz danneggat, li ma kienx parti ghaliha, minn xi beneficcju li taghtih il-ligi sabiex jithallas minghand il-kumpannija attrici ghad-danni li sofra.

3. Tiddikjara li m'hemmx htiega ta' provvediment fis-sens mitlub fit-tielet talba in kwantu l-qorti diga' ddikjarat li l-attrici ghandha jedd thassar il-poloz ta' assikurazzjoni ghal dak li jikkoncerna r-relazzjoni kuntrattwali bejn l-attrici u l-konvenut Bugeja.

Spejjez a karigu tal-konvenut Bugeja.

< Sentenza Finali >

-------------------------------TMIEM--------------------------------